

HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM 1 – CHÂN TRỜI SÁNG TẠO

Vũ Quang Tuyên (Tổng chủ biên), Nguyễn Hữu Tâm (Chủ biên)
Nguyễn Thị Hà Liên, Lê Phương Trí

Hướng dẫn sử dụng sách giáo khoa

Hoạt động trải nghiệm 1

Triết lí bộ sách:

Bộ sách định hướng sát theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018, gồm Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm, trên quan điểm nền tảng “người học là chủ thể trong các hoạt động giáo dục” với định hướng giáo dục phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực.

Bộ sách chọn cách tiếp cận Hiện đại – Khoa học – Hội nhập – Nhất quán: dựa trên những nghiên cứu khoa học hiện đại và nghiêm túc; hội nhập với xu hướng chung và tiên tiến của thế giới trong thế kỷ 21, quan tâm đến tình hình thực tế của địa phương; thể hiện sự nhất quán khi chú trọng xuyên suốt từ các hoạt động, phương pháp, công cụ kĩ thuật... đến quan điểm nền tảng. Và có thể nói, nền móng – triết lí giáo dục của các nội dung trên chính là: Giáo dục con người tự do và có trách nhiệm với sự tự do.

Đối với các giáo viên làm công tác chủ nhiệm, những nền tảng trên càng cần thiết hơn để giáo viên có thể đồng hành một cách tích cực với học sinh, cùng học sinh tổ chức lớp học tích cực và hiệu quả, đồng thời tạo được động lực nội tại cho học sinh trong học tập.

A. Giới thiệu chung

1. Cấu trúc sách

– Sách *Hoạt động trải nghiệm 1* được tổ chức thành 8 chủ đề. Mỗi chủ đề bắt đầu với mục tiêu (được xác định từ yêu cầu cần đạt của Chương trình giáo dục phổ thông 2018) để định hướng và được phân chia thành 4 tuần. Riêng chủ đề 8 gồm 7 tuần. Mỗi tuần gồm:

	Sinh hoạt dưới cờ		Sinh hoạt theo chủ đề		Sinh hoạt lớp
---	----------------------	---	--------------------------	---	---------------

đáp ứng yêu cầu 105 tiết của HĐTN trong một năm học. Nếu điều kiện (thời gian, cơ sở vật chất,...) cho phép thì giáo viên có thể tổ chức thêm một số hoạt động mở rộng, nâng cao. Sinh hoạt dưới cờ (SHDC) và sinh hoạt lớp (SHL) gắn kết với chủ đề và chủ điểm tháng. Sinh hoạt theo chủ đề đóng vai trò quan trọng, như nguồn cung cấp chất liệu cho các sinh hoạt khác. Sinh hoạt theo chủ đề bao gồm cả hoạt động dã ngoại.

– Khung nội dung của các chủ đề được xây dựng theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Mỗi chủ đề không chỉ tương ứng 1–1 với yêu cầu cần đạt trong khung chương trình đã ban hành, mà còn có sự giao thoa, tích hợp giữa các yêu cầu cần đạt trong một chủ đề sao cho vẫn bảo đảm tỉ lệ thời gian được quy định theo khung chương trình. Ví dụ: Chủ đề 1 không chỉ tập trung chủ yếu khám phá bản thân mà còn đan xen với mảng hoạt động hướng đến xã hội, cộng đồng lớp học; Chủ đề 8 có nội dung chính về quê hương, môi trường nhưng cũng bao gồm những hoạt động hướng đến xã hội và hoạt động rèn luyện bản thân khi học sinh làm việc chung trong nhóm hoặc lớp.

– Như tên gọi đã chỉ rõ, sinh hoạt dưới cờ gợi ý các hoạt động cho một phần nội dung sinh hoạt sau chào cờ; sinh hoạt lớp đề nghị phần hoạt động (gắn với chủ đề, chủ điểm) sau khi giáo viên chủ nhiệm đã cùng học sinh thực hiện các “thủ tục” sinh hoạt lớp thông thường; sinh hoạt theo chủ đề gồm các hoạt động cho một tiết dạy riêng.

2. Cấu trúc của sinh hoạt theo chủ đề

Sinh hoạt này được tổ chức thành 5 bước dựa theo mô hình 5E để GV giúp HS trải nghiệm hiệu quả hơn:

 KHỞI ĐỘNG	giúp HS hứng thú, vui tươi và dẫn dắt vào bài học mới.
 KHÁM PHÁ	giúp HS quan sát, tìm hiểu, nhìn nhận... để phát hiện và trải nghiệm điều mới.
 LUYỆN TẬP	để HS tập làm và hiểu rõ hơn điều vừa khám phá.
 MỞ RỘNG	giúp HS thực hành nhiều hơn và vận dụng điều mới vào cuộc sống.
 ĐÁNH GIÁ	để HS nhìn lại và đánh giá quá trình trải nghiệm của mình. Bạn bè cũng được tập đánh giá qua đánh giá đồng đẳng cuối chủ đề hoặc khi thầy cô thấy cần thiết. Thầy cô, ba mẹ cũng có thể tham gia đánh giá để giúp HS trở nên tốt hơn. Việc đánh giá rất ý nghĩa cho HS, giúp em khả năng nhìn lại mình, nghĩ về điều mình nghĩ, việc mình làm. Trong SGK và SBT sẽ có hướng dẫn cụ thể cho hoạt động này.

B. Sử dụng sách giáo khoa *Hoạt động trải nghiệm 1*

1. Một số lưu ý quan trọng

– Với cấu trúc và các hoạt động được trình bày rõ trong SGK, SGV có thể giúp HS đi theo đúng trình tự và thực hiện các hoạt động đã được đề nghị.

– GV có thể linh động để có sự chọn lựa và thay đổi hoạt động cho phù hợp nhu cầu, đặc điểm học sinh, điều kiện của nhà trường, địa phương. Từ các hoạt động được đề nghị trong sách, GV có thể tham khảo và thay đổi khi cần thiết. Trình tự một số chủ đề cũng có thể thay đổi, nhưng cần chú ý tương thích với chủ điểm tháng.

– SGK được viết cho HS nên nhiều gợi ý đa dạng hoặc nâng cao không tiện đưa vào sách này, nhưng được trình bày rất cụ thể trong sách dành cho GV đi kèm SGK. Xin nhấn mạnh: SGV sẽ được cung cấp miễn phí cho GV dùng trực tuyến. Trong SGV, các hoạt động được trình bày rất chi tiết. Ngoài ra còn có nhiều gợi ý cho các hoạt động nhằm thay thế, bổ sung, nâng cao; các câu hỏi dẫn dắt HS suy nghĩ, khám phá; các bài hát, trò chơi,... phong

phụ để GV tham khảo; thông tin về trang web, file âm thanh, video clip,... hỗ trợ GV trong việc tìm thêm nguồn tư liệu để tổ chức hoạt động thêm hấp dẫn.

2. Sinh hoạt dưới cờ

SGK và SGV đi kèm các hoạt động phong phú theo từng tuần nên rất tiện lợi cho việc tổ chức sinh hoạt dưới cờ. Ngoài ra còn có nhiều gợi ý đa dạng về cách tổ chức sinh hoạt dưới cờ sao cho hiệu quả, ý nghĩa và hấp dẫn đối với HS. SGK trình bày các hoạt động đa dạng theo tuần, có gắn kết với các chủ đề và một số chủ điểm đặc trưng trong chương trình, tạo sự tiện lợi cho GV và nhà trường tham khảo để tổ chức SHDC.

Ngoài nội dung, cách tổ chức cũng là một tác nhân quan trọng cho SHDC. SGV kèm với SGK mô tả kỹ các bước hoạt động, giúp GV dễ dàng hơn trong việc tổ chức sinh hoạt đầu tuần này. SGV còn cung cấp nhiều gợi ý đa dạng về cách tổ chức SHDC, các trò chơi tập thể, các đề nghị để HS tham gia một cách tích cực nhất vào SHDC... Tham khảo các gợi ý, đề nghị trong SGV và chuẩn bị kỹ lưỡng theo đó, GV/nhà trường chắc chắn có thể tổ chức được SHDC ý nghĩa, vui tươi, hứng khởi, tạo được động học tập cho HS và cho cả GV ngay từ những giờ phút đầu tiên của mỗi tuần lễ học tập – đây chính là mục tiêu quan trọng nhất của SHDC.

3. Tổ chức sinh hoạt theo chủ đề

– Sinh hoạt chủ đề hàng tuần đã được thiết kế sẵn theo 5 bước trùng với cấu trúc của giáo án 5E. Khi đi theo trình tự các bước đã trình bày, GV có thể an tâm về tính hiệu quả, nếu xét về mặt mô hình giáo án. Tất nhiên, điều quan trọng còn là cách diễn đạt và nhất là cách tương tác của GV với HS. SGV sẽ là một nguồn trợ lực rất tích cực cho GV trong các việc này. SGV trình bày chi tiết hơn từng bước của 5E với gợi ý câu dẫn, hoạt động phụ kèm theo, gợi ý các trò chơi, bài hát có thể sử dụng thêm.

– Đánh giá: GV có thể dùng các đánh giá sau mỗi tiết để đánh giá quá trình học tập của HS. Ngoài ra, cần tổ chức thêm đánh giá đồng đẳng và đánh giá từ phía phụ huynh,... Phần đánh giá này được bàn kỹ trong SGV và có những mẫu gợi ý để GV tham khảo.

– SGK không để cho HS viết vào. Vì vậy, có sách bài tập đi kèm, được biên soạn gắn chặt với SGK, nhằm giúp GV cũng như HS thuận tiện hơn khi thực hiện những hoạt động cần viết/vẽ/điền vào (tựa như phiếu học tập). Nhờ đó bảo đảm tiến độ, tính hiệu quả và chất lượng của việc tổ chức HĐTN.

4. Sinh hoạt lớp

– SHL đóng vai trò rất quan trọng trong việc đồng hành với HS, thúc đẩy sự phát triển toàn diện về năng lực và phẩm chất của HS.

– SGK đề nghị nhiều hoạt động nhằm giúp GV tổ chức được tiết SHL đa dạng, phong phú, hấp dẫn HS, phát huy tính “chủ thể của HS trong học tập”. Mỗi tuần đều có hoạt động của SHL, gắn kết với chủ đề, chủ điểm tháng, giúp GV thuận tiện tổ chức tiết chủ nhiệm hiệu quả hơn. Ngoài hoạt động này còn có phần hoạt động có tính “thủ tục” trong SHL. Nội dung này quan trọng nhưng lại dễ gây nhàm chán, lại không phù hợp cho SGK. Để giúp GV tổ chức hoạt động này hiệu quả và hấp dẫn hơn, SGK đưa ra nhiều gợi ý, đề nghị về cách đồng hành tích cực với HS, cách tổ chức lớp học tích cực,... dựa trên một số lý thuyết hiện đại trong giáo dục, tâm lý giáo dục. Tin chắc rằng các GV, nhất là các GV chủ nhiệm và những GV quan tâm đến việc giúp HS phát triển cách toàn diện, sẽ tìm thấy ở bộ sách này nhiều gợi ý thú vị và giá trị.